

Dzīve tuvplānā

**Iedzīvotāju skaits
Brīvzemnieku pagastā**

- 2000. g. – 1406
- 2019. g. – 843

Kopš 2000. gada piedzimuši 178 cilvēki, miruši 265. Uz citu dzīvesvietu Latvijā pārcēlušies 475, uz ārzemēm – 154, no citas dzīvesvietas Latvijā Brīvzemnieku pagastā ieradušies 153, bet no ārzemēm uz šejieni nav atbraucis nevienš.

(No Centrālās statistikas pārvaldes datubāzes)

Gan agrāk, gan tagad Lācīšos tiek galā saviem spēkiem

Brīvzemnieku pagasta *Lācīšos* saimnieko **Antra un Vladimirs BASLIKI**. Saimniecību, kas Ulmaņlaikos Puikules apriņķī bijusi lielākā, viņi pārņēmuši no Antras mammas, līdz tam ģimene dzīvojusi un strādājusi Alojā. Nu jau abi ir pensionāri un rūpējas par vairākiem gaļas liellopiem. Papildus tiek turēti arī piena gotiņa, lai būtu piens pašu lietošanai. Visi trīs bērni jau projām savās dzīvēs (dēls Norvēģijā, viena meita Staicelē, otra Valmierā), sagaidīts tikpat mazbērnu. – *Kamēr veselība atļaus un jaudāsim, tikmēr te strādāsim. Tehnika mums ir, sienu varam paši savākt,* – sarunbiedri skaidro. Jautāti, ko viņiem devusi būsna Alojas novadā, abi atbilst: – *Zemniekus tas neietekmē. Tāpat jau bija arī rajona laikos. Ar nēkas nav mainījies. Vienalga, būsīm klāt Limbažiem, Salacgrīvai vai kaut kam citam, nēkas labāks jau nēbīs. Kopumā ar dzīvi pagastā Basliki ir apmierināti. Vienīgā sāpe ir piebraucamais ceļš no lielā ceļa Puikule–Urga. Lai arī M. Andersona un A. Bērziņa valdīšanas laikā tas kā pašvaldībai piederōss gan greiderēts, gan ziemā šķūrēts, lūdzot to greiderēt arī esošajai pagasta pārvaldei, saņēmuši atbildi, ka tas tomēr privāts un pagastam gar to nav daļas.*

Brīvzemnieku pagasta pārvaldes vadītāja Dace Tauriņa (priekšplānā) kopā ar Puikules bibliotēkas vadītāju Ingu Zarecku, tautas nama vadītāju Ziedīti Jirgensoni un sociālo rehabilitētāju Gunu Bromu

Brīvzemnieku pagasta pārvaldē tiekots ar tās vadītāju **Daci TAURINU**, sekretāri **Guntru MAURINU**, sociālo rehabilitētāju **Gunu BROMU**, Puikules tautas nama un bibliotēkas vadītājam **Ziedīti JIRGENSONI** un **Ingu ZARECKU**. Dace, pati būdama no Vilkenes puses, Brīvzemnieku pagastā sāka strādāt pirms 11 gadiem kā sociālā darbiniece, bet kā pagasta pārvaldniecei viņai šis ir trešais gads. – *Šīs desmit gadu laiks esošajā administratīvajā iedalījumā Brīvzemnieku pagastam bijis skarbs,* – atzīst pagasta pārvaldniece. Slēgta Puikules

pamatskola, šogad arī bērnu ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas centrs *Zīles*. – *Ir sāpīgi, pat ja saprotams, ka nav ekonomiski, tādēļ tam nav nākotnes. Jebkas, ko likvidē, ir zaudējums šai vietai, jo tie ir gan cilvēki, kas tur strādāja, gan ēkas, kurās kaut kas ieguldīts.* Šobrīd nav skaidrs, kas notiks ar Ozolmuižas pamatskolu, pils un kādreizējās ārodvidusskolas kompleksu. Daļa ēku atdota atpakaļ valstij (pagasta pārvalde ir tikai apsaimniekotājs), kas atsevišķas ēkas ir pārdevusi un dažās iekārtotas darbņīcas. Ir bijušas dažādas vīzijas,

uzņēmējdarbību, rosās savā saimniecībā, un visiem, kuri kustas un dara: – *Lepojos ar mūsu iedzīvotājiem. Cilvēks ir pats svarīgākais. Ja viņu nav, nav jēgas arī pašvaldībai.* Pagasta vadītāja vērtē, ka viņai bijuši labi priekšgājēji – Mārtiņš Andersons un Arvīds Bērziņš, tādēļ pagastā ceļi lielākoties ir labā stāvoklī un šobrīd nepieciešams mazāk ieguldīt to uzturēšanā. Nupat sāкта grants ceļa *Silnieki–Jaunpurīti* pārbūve. Esot novadā, ar pašvaldības un Eiropas struktūrfondu atbalstu sakārtota īdēnsaimniecība Ozolmuižā, Puikules stacijā un Puikulē. Uz gal-

venajām Puikules ielām un Ozolmuižā rekonstruēts apgaismojums, Puikulē asfaltētas centra ielas, paveikti vī citi darbi. Pārvaldniece secina, ka varbūt nav izdarītas lielas lietas, bet tas, kas svarīgs vietējiem iedzīvotājiem, piemēram, daudzdzīvokļu mājās (divām pērn un tikpat šogad) Puikules stacijā nomainīti logi un durvis koplietošanas telpās. Daudzas lietas gan pārvalde nespēj paveikt, patiesību sakot – nedrīkst, teiksim, privātmājai uzlikt jaunu jumtu vai sakārtot valsts ceļu. Bet reizēm iedzīvotāji to nevēlas saprast.

Starp Puikuli un Ozolmuižu, kas jūtas kā atsevišķa daļa no pagasta, ir paliels attālums. Bet Ozolmuiža pagastam ir svarīga, un D. Tauriņa cenšas šo robežu nojaukt, jo redz pagastu kopumā. Viņa zina, ka daļa Ozolmuižas iedzīvotāju vēlas apvienoties ar Dikļu pagastu Kocēnu novadā. Un tas arī saprotams, jo tā teritorija viņiem tuvāka un sasniedzamāka (līdz turieni 6 km, līdz Puikulei – 15). G. Broma piebilst, ka ļoti sāpīgs trieciens vietējiem bijis doktorāta likvidēšana Ozolmuižā. Kā nekā tur bija reģistrējusies 260 cilvēku. Ģimenes ārsts tagad pieejams tikai Puikulē, uz kurieni, tāpat kā Alojū, sabiedriskais transports no Ozolmuižas nekurš. Ja iedzīvotājiem pie ārsta Puikulē nav iespējams nokļūt, viņus izvadā sociālā dienesta vai pagasta pārvaldes auto. I. Zarecka teic, ka bibliotēkas lasītāji ir arī Ozolmuižā, uz kurieni grāmatas nogādā ar pastnieces vai sociālā dienesta darbinieku palīdzību. D. Tauriņa skaidro, ka būtu vieglāk strādāt un kaut ko vairāk attīstīt šajā ciematā, ja Ozolmuižā būtu vietējais līderis no sabiedrības vidus, ar ko sadarboties. Tāda kādreiz bija pamatskolas pārstāve Ilona Dārziņa. Dace cer, ka tur atkal sarosīsies pagaidām pieklusušais pensionāru klubs *Vecie ozoli*.

Pārvaldniece savā amatā jūt, ka novada vadība ar viņu rēķinās, prasa viedokli par vienu vai otru jautājumu. – *Nezinu, kā būs, nonākot lielākā „kombainā”,* – viņa spriež. – *Arī iestāžu vadītājiem ir brīvas rokas,*

varam paši plānot, darīt. Esmu dzirdējusi, ka citur tā gluži nenotiek, – piebilst Z. Jirgensone. Bibliotēkai ir cieša sadarbība ar Limbažiem un turienes Galveno bibliotēku, kas organizē bibliotekāru apmācību, seminārus un citas kopējas aktivitātes. G. Broma atminas, ka, sākot strādāt sociālajā darbā, Limbažos bijusi apmācība, rīkoti kursi. Nu tādi jāmeklē Rīgā. Ja esošie novadi apvienotos lielākos, kurss, iespējams, atkal varētu rīkot šai pusē. Domājot par iecerēto administratīvi teritoriālo reformu, sarunbiedres secina, ka ir pārāk liela neziņa. G. Broma prāto, ka izmaiņas, visticamāk, skars vadību un iestāžu vadītājus. Vienkāršajam darbiniekam rītēs ierasta darbābaina, jo, piemēram, sociālo jautājumu mazāk nekļīs. G. Mauriņa secina, ka Brīvzemnieku pagasts ir un paliks nomale, – vienalga, pie Limbažiem vai kā citādi. – *Nezinu, vai šeit uz vietas līdz ar reformu kaut kas mainīsies, jo neesam te daudz palikuši. Nav jau vairs ko samazināt, varbūt tikai kādas personālijas mainīsies. Nav bail par izmaiņām, tikai nevēlos, lai būtu kā Vecatē, kur pagasta pārvalde tik ļoti “nomazināta”, ka rodas pamestības sajūta. Tāda attieksme iznīcina to vietu,* – uzskata D. Tauriņa.

Dienas izskaņā, atgriežoties pagasta pārvaldē, satieku arī puikulieti, Alojās novada sporta skolas direktora vietnieci **Inetu VLADIMIROVU**, kura, ja nepieciešams, palīdz sportisko aktivitāšu rīkošanā arī Brīvzemnieku pagastā. Sarunbiedre secina, ka maziem novadiem pastāvēt ir grūti, tādēļ apvienošāns pat būtu nepieciešama, vienalga – ar Limbažiem, kā to paredz teritoriālās reformas projekts, vai, kā daļa iedzīvotāju vēlētos, ar Valmieras pusi. Galvenais, lai iestādes varētu turpināt darbu. Tiesa apvienošanai jābūt kārtīgi izplānotai, nevis sasteigtai kā tagad, kad pašiem lēmējiem nav skaidrs, kā vienu vai otru rezultātu sasniegt. Būdama jauns cilvēks, Ineta ir gandarīta, ka arī viņas dzīvesvietā Puikulē jaunieši ir aktīvi, nāk kopā un paši kaut ko dara.

Muiža un pils – pagasta pērles

Vivita Vītiņa un Ramona Jirgena pie lielā saimes galda Puikules muižas sirdī – virtuvē

Kopien centrā *Puikules muiža* vadītāja **Vivita VĪTIŅA** ir īstena muižas saimniece. Pa druskai vien apmeklētājiem viņa atklāj arvien kaut ko jaunu. Nama, kas ir kā Puikules sabiedriskais centrs, durvis atvērtas visiem interesentiem. Ikdienā te darbojas rokdarbnieču pulciņš, jaunieši apmeklē sporta zāli. Kopš ēkā vairs nav pamatskolas un nu arī bērnu dārza, sāks apdzīvot muižas dvēseli – virtuvi, kurā plīts ar dzīvo uguni ir vēl no muižas laikiem. Reizi mēnesī vietējie un citi interesenti te sanāk uz kulināro nodarbību. Novembra beigās Staiceles Sporta profesionālās vidusskolas 4. kursa jaunieši šeit apguva galda kultūru. Vivita ir gandarīta, ka cilvēkiem muiža patīk un viņi to labprāt apmeklē. Viņa ir pateicīga tiem, kuri muižai atdod dažādas senatnīgas lietas, kas vēlāk tiek izmantotas ekspozīciju veidošanā, arī pasākumu noformēšanā. – *Ar tiem līdzekļiem, kas mums ir, mēģinām darboties radoši. Arī rīkoto pasākumu kvalitātes latīņu esam pacēlušī diezgan augstu. Cilvēku sirsnība un pateicība par tiem motivē strādāt,* – skaidro V. Vītiņa.

Muižā ciemojās arī **Ramona JIRGENA** no Ozolmuižas, smejoj, ka Puikule viņai ir

teju otrās mājas. – *Man Ozolmuižā ir ļoti stabila sajūta, tās ir manas mājas. Un tā nezudīs, vienalga, kāda būs novadu reforma. No šejienes man ir 30 kilometri gan līdz Limbažiem un Alojai, gan darbvietai Valmierā. Pat ja Ozolmuižā nēbīs skolas, dzīve neapstāsies, nēkas postā neaizies un risinājums radīsies, jo ir cilvēki, ar kuriem var ļoti labi sadarboties,* – uzskata R. Jirgena. Viņa cer, ka tiks sakārtots 6 km garais zemes ceļa posms līdz Dikļiem, tādējādi Ozolmuiža varētu kļūt par Valmieras *guļamrajonu*. Kopā ar vēl citiem aktīvistiem R. Jirgena pirms pāris gadiem apvienojās nodibinājumā *Vidzemes gastronomiskās un kulinārās kultūras mantojuma fonds «Māras pīrs»*. Galvenais biedrības uzsvars ir seno ēdienu celšana saulītē, bet reizumis tā rīko pasākumus Ozolmuižas iedzīvotājiem. – *Katrs savā skrejienā izdarām tik, cik varam. Mans tiešais lauciņš ir ēdienu gatavošana, konditoreja, maizes cepšana,* – teic Ramona. Viņai skumji redzēt, kādā situācijā šobrīd ir Ozolmuižas pils komplekss, kas tāpat kā Puikules muiža ir pagasta pērle. Dzirdējusi, ka visas ar tā izmantošanu saistītās vīzijas apstājušās finansiālu jautājumu dēļ.

Valmieras puse Ozolmuižai ir sasniedzamāka

Ozolmuižas iedzīvotājai Sandrai Haritonovai ir žēl, ka ciemats top arvien tukšāks un klusāks

Vienīgajā ciemata veikalā **AIBE** satieku pārdevēju **Sandru HARITONOVU** un dažus pierējus. – *Uz nākotni ir drūms skaits. Nezinām, kas mūs te sagaida. Ēkas tukšas, darba nav, jauniešu nav. Arī medpunktā mums vairs nav. Pārskatāmā nākotnē raugoties, visticamāk, arī skolas vairs nebūs. Un tad jau arī veikals nevienam nebūs vajadzīgs,* – uzskaita veikalniece. Viņa pauž savu un daudzu citu Ozolmuižas iedzīvotāju nostāju, ka labāk būtu pievienoties Valmieras pusei. – *Tā mums ir sasniedzamāka, jo ar sabiedrisko transportu netiekam ne uz sava pagasta, ne novada centru. Medpunkts ir Puikulē. Tikai kā lai uz turieni tiekam?* – jautā S. Haritonova. Viņa arī dzirdējusi, ka, piemēram, Limbažos novadā atšķirtība no Alojās ir lielāks atbalsts gan iedzīvotājiem, gan uzņēmējiem. Domājams, tādēļ, ka tā ir lielāka pašvaldība.

– *Jūtamies pamesti. Vienmēr esam bijusi nomale, bet ārodvidusskolas laikā te*

vismaz bija sava “republika”. Tagad kļūst arvien tukšāks un klusāks. Tie, kuri darbu sameklē ārpus Ozolmuižas, sākumā braukā, bet palēnām pārvācas projām, – viņa secina. Sandra novērtē, ka Puikules tautas nama jaunā vadītāja Ziedīte Jirgensone cenšas atvert arī Ozolmuižu. Uz šejieni braucis amatieratētris, Lāčplēša dienā rīkots lāpu gājiens, tāpat bērniem gaidāma Ziemassvētku eglītes iedegšana. – *Šajā ziņā nevaram justies aistāti novārti. Bet paši cilvēki jau vairs negrib nekur doties laukā no mājām. Iesēdējušies.*

Uldis ULMANIS uz Ozolmuižu pārnācis no Ainažiem, te strādā vietējā mežizstrādes firmā. Par gaidāmo reformu viņš nesatraucas. Galvenais, ka ir darbs, tādēļ ar dzīvi viņš ir apmierināts. Cits kungs pauž gan savu, gan sev zināmu iedzīvotāju neapmierinātību ar Alojās novadu. – *Visu mums likvidē. Kas zina, kā tagad būs ar Ozolmuižas pamatskolu un Puikules bērnu dārzu!*

Vienīgās skolas nākotne rādās bēdīga

Ozolmuižas pamatskolas direktore Jūta Cīrcene novērtē novada pašvaldības atbalstu mācību darba organizēšanā

– *Man tās reformas jau ir apnikušas. Nevienā no tām neredzu labumu cilvēkiem,* – teic Ozolmuižas pamatskolas direktore **Jūta CIRCENE**. Arī skolā gaidāmas pārmaiņas – nākamgad jāievieš kompetenču izglītība, bet par to daudz neskaidrību. – *Šobrīd valstī ir tendence iztūkot laukus, domājot tikai par attīstības centriem. Bet jāattīsta arī visa pārējā teritorija, lai tā šiem centriem tiek līdzi,* – uzskata sarunbiedre.

Ozolmuižas pamatskolā, ko apmeklē gan vietējie bērni, gan audzēkņi no citām apdzīvotām vietām pagastā, tāpat no Alojās un Salacgrīvas, šobrīd mācās 38 skolēni. Pirmskolu apmeklē pieci mazuļi. Ar dažādām slodzēm te strādā 16 skolotāju un četri atbalsta personāla darbinieki. No deviņām klasēm skolā iztrūkst 6., jo bērnuma slēgšanas dēļ tajā palikušī meitene pārgāja mācīties uz Dikļiem. Mācību stundas notiek gan klasēm atsevišķi, gan apvienoti. – *Paldies pedagogiem, ka viņi šeit strādā! Kā izglītības iestādes vadītāja par Alojās novadu nēko slikti nevaru sacīt. Esam vienīgā skola pagastā, turklāt īstenojam ie-*

klaujoso izglītību bērniem ar vieglas garīgās attīstības traucējumiem, novada pašvaldība iespēju robežās palīdz nodrošināt mācību darbu. Tiek piešķirti arī papildlīdzekļi skolas bibliotēkai grāmatu iegādei, jo tā apkalpo ne vien skolēnus, bet visus Ozolmuižas iedzīvotājus. Materiālā ziņā esam diezgan nodrošināti – informātikas kabinetā ir deviņi datori, ko daudz izmanto, tāpat katrā klasē, arī bērnu dārzā, ir dators. Vairākas mācību telpās ir pa projektoram. Ir arī divas interaktīvas tāfeles, – stāsta J. Cīrcene. Iestādes telpās mēģina vietējie pašdarbības kolektīvi, tāpat var izmantot sporta zāli.

Domājot par skolas nākotni, direktore atzīst, ka tā izskatās ļoti bēdīga. Ja izglītības iestādi nenolikvidē jau nākamajā gadā, tad līdz 2023. gadam pamatskola vēl varot izdzīvot. Ilgāk ne, jo jaunākajās klasēs ir mazāk skolēnu nekā vecākajās. Arī nākamajā mācību gadā skolas gaitas sāksot, augstākais, divi bērni. – *Ja šeit vairs nebūs skola, apkaime iztukšosies vēl vairāk. Jau tā daudzīd atgājuši projām,* – paredz J. Cīrcene.

Zanda Peipa cer, ka, par spīti iecerētajām teritoriālajām pārmaiņām, dzīvība Ozolmuižā saglabāsies

postā, bet vēl tās var saglābt. Cerams, ka kāds izdomās, ko ar tām iesākt, – pārdomās dalās Zanda.

Dzīve Ozolmuižā Z. Peipai patīk. Pamanījusi, ka uz šejieni dzīvot pārcēlušās arī dažas jaunas ģimenes, dzimst mazuļi, arī dvīņi. Jautāta par nodarbēm pieaugušajiem šai pusē, viņa min bezmaksas vingrošanu, iespēju apmeklēt sporta zāli, dziedāt sieviešu vokālajā ansamblī *Sonus*, kurā pati piedalās, vai deļot vidējās paaudzes deļu kolektīvā *Ozoli*. Darbojas arī vietējais pensionāru klubs *Vecie ozoli*.

MAF

Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts budžeta
līdzekļiem

Valsts reģionālās attīstības aģentūra